

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לרגל מלאת צדי"ק שנה לנישואיו - "שבשנת הצדי"ק נעשית שלימות הנישואין, שהוא ענין הנישואין דכנס"י עם הקב"ה"

יהי רצון שירווח נחת רוח רבה מבניו התמימים, אנ"ש וכלל ישראל, ונוכה לקבל פניו הקדושות ולראות בהתגלותו בגלוי לעין כל

לזכות

הרה"ח הרב ירחמיאל שי' וזוגתו מ' חנה תחזי' וב"ב:
חי' מושקא, דבורה לאה, שיינא, מנחם מענדל,
חוה רבקה, דוד, שיינדל גיטל, מנוחה סימא,
צבי הירש, יקותיאל דובער שיחיו

בעלינאָו

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
להצלחה רבה ומופלגה בעבודת השליחות
לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ס. פאולו - ברזיל

נתרם ע"י הרה"ח ר' שמואל וזוגתו מרת שטערנא שרה שיחיו

שפריצער

לזכות

הרה"ח זלמן ניסן פנחס בן חנה ביילא רייזא שי' נוטיק
משפיע בשיבת תות"ל ראשון לציון

שיזכה תיכף ומיד לרפואה שלימה וקרובה למעלה מדרך הטבע
לגמרי, וימשיך בהפצת בשורת הגאולה והגואל מתוך בריאות
נכונה ועשירות מופלגה, בטוב הנראה והנגלה לנח"ר כ"ק אדמו"ר
שליט"א מלך המשיח

"הלואי והיו אנ"ש והתמימים

מדקדקים

בימה לדיין בין התמימים ואנ"ש
להגברת הלימוד והעיון
בשיחות תנש"א תשנ"ב

גליון מט

דבר מלכות ש"פ יוגש תשנ"ב

תוכן

"דידן נצח" / עמ' 4

יומן מרתק מהתועדות ש"פ ויגש תשנ"ב

מי פועל כאן - הרבי או אני? / עמ' 6

הרה"ח נחמיה גרייזמן - ר"מ בשי"ק חח"ל צפת, אה"ק מצביע על הביטול לרבי שיהפוך אותנו מ'יוסף' ל'יהודה'

איזה תוקף נבחר? / עמ' 10

נקודת השיחה בשפה פשוטה ובהירה

כשיהודי אינו מתחשב בעולם / עמ' 20

עיון במקורות נוספים שופך אור על הנושאים המרכזיים שבשיחה

יו"ל ע"י מערכת 'מדקדקים'

שע"י תלמידי התמימים בשיבת תות"ל המרכזית

770 - בית משיח

•

יוצא לאור לקראת ש"ק פרשת ויגש תשע"ט

הגיליון הבא יצא לאור בעז"ה לקראת ש"ק פרשת ויחי

אנ"ש והתמימים מוזמנים לשלוח הערות ותגובות עד יום שלישי י' טבת

לתרומות והקדשות, לתגובות, או להצטרפות לקבלת הקובץ באימייל מדי שבוע:

medakdekim770@gmail.com • +1(540)358-5152

תמונת כ"ק אדמו"ר שליט"א - באדיבות מערכת RebbeDrive

שזרה לו, ענין שאינו קשור לעבודת ה', שהמן חפץ בזה ומרדכי שולל את זה.

והנה צריך להבין, דלכתחילה נראה בפשטות שצריך הפי' ב"רצון איש ואיש" הוא הפשט, ומה שממשיך הוא רק עומק נוסף בענין. אמנם הביאור בהמשך השיחה הוא לכאורה רק לפי הפירוש "בעומק יותר" - ע"ז בדקות היינו עבודה שזרה ליהודי כו'; שהרי, גם ע"פ מסקנת הביאור בשיחה לא שייך לומר שישנו "כרצון איש ואיש" בנוגע לע"ז כפשוטו ח"ו, או בכלל הנהגה היפה התומ"צ.

ד. בסעיף ט': מבאר את מהות העבודה "לעשות כרצון איש ואיש", כיצד יכולים להתקיים יחד רצון מרדכי והמן. ויש לעיין, דהנה מצד אחד משמע, שמרדכי עצמו בהנהגתו חיבר את שני ההפכים והתנהג "כרצון איש ואיש" ("שבהיותו בגלות פרס תחת המלך אחשורוש תהי' תכלית השלימות ד"לא יכרע ולא ישתחוה"). ומצד שני מכמה ביטויים בשיחה משמע, שרצון מרדכי הוא להיות לגמרי מעל כל ענייני העולם. ולכאורה ע"כ צריך לומר שמרדכי עצמו התנהג "כרצון איש ואיש" המבואר בשיחה, וא"כ זה גופא הוא רצון מרדכי?

ה. בסעיף י"ב: מדבר אודות את מעלת זמננו זה, שבו אומות העולם מסייעים לבני' ומוסיף: "וכעת צריכים רק להמשיך את הגאולה בפועל בגשמיות וחומריות העולם (חומריות שנעשית לגשמיות), בגלוי לעיני בשר".

והנה בד"מ שופטים ס"א אומר וזלה"ק: "...כל ענייני הגאולה התחילו כבר ("ככתחילה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו". ויש לעיין כיצד ב' לשונות אלו מתיישבים יחד, שבישיחה של שבוע זה אומר שצריך "להמשיך את הגאולה בפועל בגשמיות וחומריות העולם", ובד"מ שופטים אומר שכל ענייני הגאולה כבר נמשכו בעולם. נאולי יש לומר, שזהו מה שמדגיש בשיחה זו "להמשיך את הגאולה בפועל". בגלוי לעיני בשר". דהיינו: שאמנם הגאולה נמשכה כבר בעולם הגשמי אך צריך להמשיכה בפועל, כלומר שיראו אותה בעיני בשר. ולפי זה מה שאומר שצריך להמשיך את הגאולה בגשמיות הוא באופן "יחסי ועצ"ע.

ו. בכללות הביאור בשיחה: בשיחה זו מבאר הרבי שליט"א, שיהודי צריך להתנהג בתוקף ו"ברייטקייט" מבלי להתחשב עם חוקי המדינה והנהגותיה (וזוהי הנהגה המתאימה לגאולה). ויש לעיין כיצד שיחה זו עולה בקנה אחד, עם המבואר בארוכה בד"מ וישב, ששם מבאר בארוכה שאדרבה ע"י התנהגות במנהגי המדינה וחוקיה מעלים אותה לקדושה וכו'. ובסגנון אחר: לכאורה ההנהגה של יוסף הצדיק, שבישיחה זו מסביר שיש בה חסרון שתוקפו מוגבל ב"חוקי והנהגת המדינה", היא לכאורה ההנהגה הנדרשת בד"מ וישב.

בגאולה: הרוחניות תשאב חיים מהגשמיות

וזוהו הדבר-פלא שמעוררים עליו כמה פעמים לאחרונה - שמכאן נדרש לעשות את כל התלוי בו, לא (רק) בעניני ההכנה אל הגאולה, אלא בעניני הגאולה עצמה, ובשלימות הגאולה - שהגאולה תומשך עד שתהי' ניכרת למטה, בגשמיות העולם ועד לחומריות העולם!

ואע"פ שמהחומריות צריכים לעשות גשמיות באופן ד"גשמי ברכה", וגם הגשמיות צריכה להיות קשורה עם רוחניות דוקא, ועד לאופן ש"נפשם עיקר וגופם טפל", הרי שלימות הגאולה היא דוקא באופן שהרוחניות שואבת חיים מן הגשמיות, הנשמה שואבת חיים מן הגוף!

וכמובן גם מהדגשת תורת החסידות בנוגע לסעודת לויתן ושור הבר, שסעודה זו תהא בגשמיות דוקא. היינו, שלמרות גודל המעלה בכל הביאורים הארוכים בתוכנם וענינם של הלויתן ושור הבר, אין זה מגיע עדיין למעלת הסעודה בגשמיות דוקא. ואדרבה, לעת"ל יראו איך שכל הביאורים הנ"ל המובאים בתורת החסידות ובמוסר - ישאבו חיים מן הסעודה כפי שהיא בפשטות ובגשמיות!

כוחו של יהודי יחיד

מכיון שכאן מחוייב לומר "בשבילי נברא העולם", לשון יחיד, הרי מובן, שאפילו באם רק אחד מישראל פותח את העינים כאמור לעיל, הרי זה פועל בכל העולם כולו שנברא בשבילו, שכל העולם רואה - איך שתיכף ומיד נפתחת הדלת ודוד מלכא משיחא נכנס דרכה, ונשיא דורנו בראשנו!... עדיין לא גאולה שלימה!

באים אנו מיום החמישי בטבת, כאמור שבו הי' פדיון-שבויים של כמה וכמה ספרים של נשיא דורנו, שהי' (לא רק בהסכם אומות-העולם, אלא יתירה מזו) בסיוע אומות-העולם ע"י משפטם וכו'. אעפ"כ, נשאר עדיין חלק מסויים מספרי כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואביו אדמו"ר נ"ע, וכמורכב כמה כתבי-יד - שנמצאים עדיין בשבי'. . . עדיין לא הוחזרו הספרים והכתבי-יד למקומם! [ישנו גוי שנטפל לדבר ("ס'איז דא א גוי וואס פארטשעפעט זיך מיט דעם") ויש יהודי שנטפל לזה, ואוי להם ואבוי להם!... אלא שבשבת רוצים לדבר אך ורק אודות דברים טובים ורצויים].

הי' נהנה כלל מאותה סעודה, וכן תלה כלל העובדי כוכבים בהמן שרצונו בכל אכילות" (חדא"ג מהרש"א מגילה שם).

והנה בפי' המהרש"א שאליו מציין הרבי שליט"א מלך המשיח, בתחילת דבריו דוחה את פרש"י בסוגיא שם שפי': "כרצון מרדכי והמן" הם היו שרי המשקים במשתה". ולפי זה צריך להבין: (א) מדוע אד"ש מתייחס לפי' המהרש"א שהוא "פשטות תוכן הגמרא" ולא לומד כפרש"י? (ב) אדרבה, אם לומדים כפרש"י אזי מובן למה א"א לעשות כרצונו של מרדכי והמן יחד, כפי שיבואר לקמן בהמשך השיחה שרצונותיהם הפכיים אחד מהשני. אך לפי המהרש"א מה הבעיה לספק את רצון עם ישראל לאוכל כשר, וביחד עם זה לספק את רצון האומות בשאר אכילות?

ג. בסעיף ח': מבאר מהו "רצון איש ואיש", ומתחיל להסביר באופן יותר קרוב לפשט - שרצון המן הוא לנהוג בפועל בניגוד לתומ"צ ורצון מרדכי הוא לנהוג ע"פ תורה. וממשיך "בעומק יותר" שאלו שתי גישות - עבודה זרה ושלילתה, ומבאר בזה: שבדקות 'עבודה זרה' היינו

א. בסעיפים ג'ד': לאחר שמקשה על הקשר בין הפרשה, (שבה מודגש תוקפו של יוסף לגבי יהודה) לבין ההפטרה (בה מודגש תוקפו של יהודה לגבי יוסף), אומר: "ויובן זה בהקדים ומקשה על הקשר בין תחילת הפרשה לסיומה. שבסוף הפרשה בני" נמצאים בשיא התוקף, ובתחילתה הם במצב ירוד ש"זקוקים להתחנן" וכו'. ואזי מבאר באריכות, שבעצם ב"ויגש אליו יהודה" נמצא התוקף האמיתי של יהודה.

ויש לעיין, מה מוסיפה ההקדמה של השאלה הב' על הקשר בין תחילת הפרשה לסיומה, הרי ניתן לתרץ מיד על השאלה הא' - ש"ויגש אליו יהודה" מראה על התוקף של יהודה?

ב. בהערה 40: בפנים השיחה שואל, דלפי הגמ' משמע שניתן "לעשות כרצון איש ואיש" ולפי המדרש משמע זהו בלתי אפשרי. ובהערה מביא: "והרי פשטות תוכן הגמרא הוא כמו התוכן במדרש - "לעשות כרצון מרדכי והמן", "שתלה הכתוב כלל ישראל במרדכי והיינו כרצונו שלא להאכילן ולשתותן דבר איסור דמרדכי גופי' ודאי דלא

התוועדות דידן נצח

בשעה 1:38 נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות כשהקהל מנגן "דידן נצח", ומיד כשהתיישב במקומו השתרר שקט בביהכ"נ.

כרגיל פתח כ"ק אדמו"ר שליט"א את הסידור ואמר מתוכו, עד שהכין המשב"ק את הגביע. כשסיים, הרים את הכוס, נתנו בימינו ובירך בופה"ג, וטעם מה"מזונות". אח"כ ניגנו כרגיל "זאָל שוין זיין די גאולה", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה כמה פעמים ופנה בראשו לצדדיו וענה "לחיים". באמצע הניגון נתן חתיכת "מזונות" לילדי שארף שיחיו.

כ"ק אדמו"ר שליט"א פתח את ההתוועדות במילים: "כאמור, די ניגון וואָס מ'האָט ערשט געזונגען פאַרבונדן מיט דער גאולה האמיתית והשלמה" [=כאמור, הניגון ששרו עתה קשור עם הגאולה האמיתית והשלמה].

שיחה א' ארכה כ-25 דקות, ובה דיבר אודות "מיסמך גאולה לתפילה" ועל ההוראה הנלמדת מ"כ כמוך כפרעה" במעלת כח הבחירה של כל יהודי, ובהמשך דיבר על שלימות מצב העולם לקראת הגאולה, כשמתבטא באומרו:

"... עפענען די אויגן און זען אַז דער וועלט מאַנט אַז משיח זאָל שוין קומען און אַז ס'עפענט זיך דער טיר און ס'גייט אַריין משיח צדקנו און נשיא דורנו בראשנו" [=]. לפתוח את העיניים ולראות שהעולם תובע שמיש כבד יבוא ושנפתחת הדלת ונכנס משיח צדקינו ונשיא דורנו בראשנו].

אחרי שיחה זו ניגנו "דידן נצח" (בקשר עם המדובר בסיום השיחה), וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה לעבר קבוצת האורחים שיחיו (שהובאו ע"י השלוחים ר' יוסף יצחק שי' מטוסוב מטולוז, צרפת ור' זושא שי' זילברשטיין ממונטריאול, קנדה) ולעבר כל הצדדים, ובאמצע התחיל לעודד בשתי ידיה הק' בתנועות חזקות מאוד ובמהירות כו"כ פעמים, ואח"כ המשיך לעודד למשך זמן ביד א' (תחילה

סתירה בינה לבין התומ"צ, כי הם כולם חלק מרצון ה', וממילא לא מתחילה שום מלחמה עם היצר הרע. אך כאשר הוא מחשיב את הטבע כמציאות נפרדת מתומ"צ, אזי יתכן שהטבע יסתור להם, דבר שיעורר אצלו מלחמה עם היצר הרע. ועפ"ז מובן יותר ההכרח באופן הראשון דוקא.

עבודה באופן כזה, שאינו מחשיב את הטבע למציאות אלא עוסק בו רק בגלל רצון ה', היא מעין היעוד דלעתיד לבוא - "לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם".

התרוממות מהגלות נובעת מצער הגלות

בהמשך השיחה (סי"ב) מבאר הרבי שבדורנו, מכיוון שנמצאים מיד לפני הגאולה, יש חידוש מיוחד - שאין כל כך הפרעות והגבלות מצד העולם, ולכן כל יהודי שרוצה יכול להתנהג בעולם כמו בעל הבית.

ובסוגריים שם מדגיש שעדיין אין זו הגאולה האמיתית והמושלמת, מכיוון שאין זה בפועל בגשמיות העולם, ועדיין יש את ההגבלות וההעלם והסתור של הגלות [וענין זה בא בהמשך למבואר בדבר מלכות מקץ, בנוגע לדברי יעקב "מעט ורעים היו שני ימי חיי" - שכל זמן שנמצא עדיין בגלות מרגיש שימיו חסרים ואינו משלים עם המצב הזה].

ואף ששתי נקודות אלו הם תנועות הפכיות לכאורה - צער מהגלות מצד אחד, ותוקף, שמבטא אי התחשבות בגלות, מאידך - מבואר בלקו"ש (ח"ל ע' 234), שהכח שיש להתרומם מעל הגלות מבלי להתחשב בה, בא דוקא ע"י הצער מהגלות - ההכרה שאין זה מקומו האמיתי.

להעיר - המשך מעמ' 19

הגיע מ"ת בגלוי, אלא שהיא לעומת זה ומנגדת לגילוי אלוקות. ובסגנון אחר: אמריקה היא התחתונה ביותר בכמות, וצרפת היא התחתונה ביותר באיכות¹⁴.

הת' מנחם מענדל הכהן שי' רייכמן
ישיבת תורת"ל המרכזית, 770 בית משיח

14) וע"פ המבואר במכתב אדהאמ"צ הנ"ל, שקליפת נפוליון שייכת לקליפת סנחריב, ה"ז מתאים למבואר שכל הקליפות מקבלות מקדושה בהשתלשלות דרך עילה ועלול, רק שהאור יורד ומשתלשל בריחוק גדול ביותר; משא"כ קליפת סנחריב אינה מקבלת בהשתלשלות אלא באופן של "שערות" - ניקה שבאין ערוך ובבחי' פירוד לגמרי, ולכן יכולה להכחיש לגמרי לאלוקות (כמבואר במאמרי אדה"ז נביאים ע' מג ואילך. ע' מז ואילך. אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשסז ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות אחדות ה' סב, ב). ועפ"ז יובן יותר ההבדל בין צרפת (סנחריב) לאמריקה.

בימינו ואח"כ בשמאלו כשמפסיק ביניהם מעט, וכן הלאה) לעבר כל הצדדים ולעבר האורחים שיחיו בתנועות חזקות ומהירות.

שיחה ב' ארכה כרבע שעה, ובה דיבר באריכות (וביחס גלוי - שלא כרגיל) אודות חמשה בטבת והחזרת ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו.

בסיום השיחה הזכיר שוב אודות החזרת הספרים ל"בית רבינו שבבבל, 'פרצת', בגימטריא סעווען סעווענטי".

אחרי שיחה זו ניגנו "שובה ה'". כ"ק אדמו"ר שליט"א שתה מהיין, ואח"כ עודד את השירה, ובתנועה הידועה (החזרת ללא מילים) עודד בשתי ידיו הק' כמה פעמים - כשהמפית עוד בידו הק', ואח"כ המשיך לעודד שוב בידו האחת.

אח"כ החל הש"ץ שי' לנגן "שיבנה ביהמ"ק", וכ"ק אדמו"ר שליט"א עודד את השירה כמה פעמים למשך זמן.

שיחה ג' ארכה כמה דקות, ובה הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות חלוקת משקה המשמח באומרו שהעלי' של לוקחי המשקה מלמטלמ"ע תהי' הכנה לעליית כלל ישראל לגאולה, ולגאולה הפרטית של כ"א כאשר הוא עוסק בתורה ותפילה, ובמיוחד כשהדבר נעשה בציבור - בעשרה דוקא, והזכיר גם על מעלת הלימוד בעשרה ספרים ביחד, ושכל זה מקרב את הגאולה שתבוא למטה מעשרה טפחים.

אחרי שיחה זו העמיד הר"ל ג' 11 בקבוקים, וכ"ק אדמו"ר שליט"א מזג לכוסו וחילק לכ"א כפי הסדר הרגיל.

אחרי החלוקה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן את ניגון ההקפות לאביו הרלוי"צ ז"ל, ובתנועה הידועה עודד את השירה פעמיים בב' ידיו הק' יחד.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה. ההתוועדות הסתיימה בשעה 3:02.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נעמד לתפילת מנחה תוך כדי הנפת ידו לעבר הילדים, ולרגע התחיל הקהל לשיר "דידן נצח" אך תיכף הפסיק. גם באמירת ה"קרבות" הביט כ"ק אדמו"ר שליט"א לעבר כמה מהילדים.

(מתוך דברי משיח תשנ"ב ח"ב, באדיבות "המכון להפצת תורתו של משיח")

בדבר מלכות פרשת ויגש (ס"ה ואילך) מבאר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א את הצורך בתוקף של יהודה דוקא לצורך ההתיישבות במצרים, על אף שמצד האמת הי' לבנ"י כבר את התוקף של יוסף - השליט על מצרים, כי בתוקף של יהודה - שלא בהתאם לחוקי המדינה והמקום יש חידוש ומעלה מיוחדת על תוקפו של יוסף.

נתינת חשיבות לעולם מביאה למלחמת היצר

לצורך הסברת העניין מבאר הרבי שישנם שני אופנים בגישה כיצד מתייחס יהודי לטבע העולם וחוקי המדינה, בענינים שאינם נוגעים באופן ישיר לדיני השו"ע:

(א) מכיוון שהקב"ה הוא שהכניס אותו לגלות ולהגבלות העולם, הרי זו הוכחה שעליו להיות כפוף אליהם בענייני הרשות. (ב) הוא לגמרי למעלה מהעולם, ואין לענייני העולם שום שליטה ותפיסת מקום אצלו.

בלקו"ש (חח"י שיחת בלק ד' ס"ד ואילך) מביא הרבי את שתי הגישות הנ"ל ביחסו של היהודי לדרכי הטבע המשמשים כלי לברכת ה'. אך בעוד שבדבר מלכות מתמקד הרבי בעיקר בעצם הגישה לעולם, מוסיף הרבי כאן לפרט גם את ההשלכות מהם במעשה בפועל:

בהתעסקות יהודי עם הטבע, כחלק מקיום הציווי "וברכך ה' אלוךך בכל אשר תעשה", קיימות שתי הסתכלויות:

(א) למרות שידוע שהטבע הוא רק כגרון ביד החוצב, מחשיב הוא את הטבע כמציאות, מאחר שה' ציווה שיעשה כלי בדרך הטבע. (ב) לטבע אין שום חשיבות עצמאית בעיניו, והתעסקותו עם הטבע היא רק מצד רצון ה'.

שתי גישות אלו לא מסתכמות רק בחילוק במדת הביטחון שיש ליהודי בהקב"ה, אלא מתבטאות גם בשינוי מעשי בהתנהגותו - כאשר יש התנגשות בין תומ"צ לדרכי הטבע: בשעה שכל התעסקותו בטבע היא רק מצד רצון ה', לא שייכת

[ובפנימיות הענינים:

תכלית הבירורים היא להגיע ל"והיתה לה' המלוכה" (כמובא בשיחה), שתתגלה מלכות שמים בעולם. ולזה נדרשים שתי הקצוות: מחד - שהעולם יתבטל לקב"ה, ויאיר בו גילוי אלוקות. ומאידך - שהעולם יהיה יש ונפרד מאלוקות, וכאשר מרצונו החפשי מתבטל לקב"ה, אזי נעשית (לא רק "ממשלה" שהיא בכפיה, אלא) ה"מלוכה", שענינה "ומלכותו ברצון קיבלו עליהם".

אמנם, כאשר העולם אינו מזוכך, אזי זה שנברא כיש ונפרד, מביא אותו לפריקת עול ומרידה ועד להכחשת הקב"ה ח"ו. ובמצב כזה, ברור שהדמוקרטיה היא הקליפה הגרועה ביותר; ועדיפה שיטת המלוכה, שאף שחסרה בה המעלה של "ברצון", אבל סוכ"ס רצון ה' מתקיים¹².

אבל כאשר מתקרבים להשלמת הבירורים וזיווך העולם, אזי נרגש שגם זה שהעולם נברא כיש ונפרד, אין זה אלא כדי שמבחירתו הוא יגיע לרצון ה' (וכמודגש גם במה שמביא בשיחה (ס"ט) אודות "המעלה שביש הנברא אשר הוא מרגיש ש"מציאותו מעצמותו", מכיון שמקורו מעצמותו ית' ש"מציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו"). ולכן אז אפשר לנצל אפילו את הדמוקרטיה לגלות מלכות שמים בשלימות, באופן ש"ברצון קיבלו עליהם".

ד

לאור האמור בביאור מהותה של קליפת צרפת, מובן גם ההבדל בין צרפת לבין "חצי כדור התחתון":

זה שאמריקה נקראת "חצי כדור התחתון" הוא משום שלא הגיע אליה הגילוי של מתן תורה (בגלוי), כלומר, שהיא מקום נמוך ורחוק מגילוי אלוקות, שמאיר שם רק באופן מקיף¹³. לעומת זאת הקליפה שבצרפת - הדמוקרטיה - אין משמעותה שהיא רחוקה מגילוי אלוקות (שהרי צרפת היא חלק מחצי כדור העליון שאליו

(11) ראה הנסמן בלקו"ש חט"ו ע' 237 הערה 60. וראה המבואר בנוגע לבחירה חפשית וענינה - בלקו"ש חלק י"ט שיחת נציבים ג' סי"א, ובהנסמן בהערות שם.

(12) וראה באריכות במכתב אדמו"ר האמצעי (המצויין בהערה 21 בשיחה), אודות ההשוואה של קליפת נפוליון לסנחריב שהכחיש מציאות ה'. ושייך זה גם למה שמבאר שנפוליון שייך לקו הגבורה והצאר שייך לקו החסד - שחסד ענינו גילוי וביטול העולמות, וגבורה ענינה העלם ונתינת מקום ליש נפרד, וע"י שתיהן מתגלית מלכותו ית' (כמבואר באריכות בשער היחוד והאמונה פ"ד"ז). ואכמ"ל.

(13) כמבואר במכתב אדמו"ר הרי"צ המצויין בדבר מלכות כ"ח סיון הנ"ל הערה 67.

המשך בעמ' 21

זה לא אנחנו. זה הרבי

הרה"ח נחמיה גרייזמן - ר"מ בשיבה קטנה חח"ל צפת, אה"ק

אנחנו נמצאים כעת בזמן מיוחד ביותר, המעבר מחודש כסלו - "חודש הגאולה" - לימי החול הרגילים. בדבר מלכות של פרשת ויגש הרבי מבאר לנו באריכות את האופן שבו יהודי מתייחס לעולם, על פי ההבדל בין יהודה ליוסף. מה זה אומר לנו בעבודה בעולם?

נתחיל בסיפור. פעם הזמינו את הרב ראובן דונין לדבר באירוע מסויים בצבא, וכשהגיע זמנו עלה ראובן על הבמה, ניגש לרמקול ו... שתק. שקט מביך השתרר באולם, ראובן עומד ושותק, והקהל לא בדיוק מבין מה מתרחש. לאחר כמה דקות ארוכות ירד ראובן מהבמה, לתמיהת כולם, מבלי להוציא מילה מהפה.

כששאלו אותו למה הוא לא דיבר, וגרם לאי נעימות כה גדולה, ענה ראובן: "כשאני מדבר, אני מרגיש שהרבי איתי; עכשיו לא הרגשתי שהרבי איתי - אז לא דיברתי".

במילים אחרות: אני מדבר את הדברים של הרבי. כשאני מרגיש שהרבי מדבר דרכי ובאמצעותי - אני מדבר את דבריו. אבל כשאני לא מרגיש שהרבי מדבר, אז אני מדבר דברים שלי - אז עדיף פשוט לשתוק...

אנחנו שלוחים של הרבי, וניצבים לפנינו שתי אפשרויות לקיים את השליחות:

אלא אפילו מלכי אוה"ע, ויותר מזה, אפילו כאשר מלכי אוה"ע גוזרים גזירות על ישראל⁸ - מפני שעצם קיומה של המלכות הוא ביטוי ושלחות למלכות שמים בעולם.

ואעפ"כ, בדורנו רואים בשיחות אד"ש כמה וכמה פעמים אודות המעלה בממשל שבו כל אחד חפשי לנהוג כרצונו, ואין משטר המכריח וכופה אותו כנגד רצונו (דיקטטורה): "כדי שחיייו של כל א' מבני המדינה יהיו באופן אנושי ונורמלי, בהכרח שינתן חופש לכל א' מבני המדינה (יהודים וגויים) לחיות בהתאם לרצונו ומצפונו"⁹. ובשיחות נראה שאין זה רק עבור הטבת מצבם של בני"י שיקיימו תומ"צ באין מפריע (שאפילו לזה התנגד אדמו"ר הזקן), אלא שכך ראוי מלכתחילה, וגם עבור אוה"ע.

ג

ואולי י"ל הביאור בזה, שבכל אחת מהשיטות מעלות וחסרונות:

בשיטת המלוכה, שבה האדם מרגיש שיש עליו מרות ואינו יכול לנהוג כרצונו, בנקל יותר שיקבל גם עול מלכות שמים; אלא שזה מגיע באופן של כפייה, ולא כל כך מבחירתו החפשית. ובשיטת הדמוקרטיה, שבה האדם חפשי ואין מי שיאמר לו מה תעשה, הרי שכאשר מקיים תומ"צ מודגש שזו בחירה אמיתית מצידו הוא, אבל ישנו חשש שיפרוק עול ויבחר להיפך.

ולכן, מצד חשש זה, ודאי עדיפה שיטת המלוכה (כדעת אדמו"ר הזקן), כדי למנוע את החשש של פריקת עול ומרידה במלכות שמים ח"ו, שהיא "תוקף הקליפה והדין הקשה".

אלא שבדורנו ניתן הכח לברר אפילו קליפה תחתונה זו של הדמוקרטיה, "מנהג המקום" של צרפת (ע"ד "מינה וביה אבא לשדי ביה נרגא"¹⁰). ולכן כיום יכולים יהודים להגיע גם למקומות החפשיים ולנצל זאת לקדושה - ע"י שמגלים שהחופש לא נועד לאפשר לבחור באלוקות או ח"ו להיפך, אלא שכל מטרתו אינה אלא לחזק את קיום התומ"צ באין מפריע.

(8) ראה לקו"ש ח"י"ו (הוספות) שיחה לפרקי אבות פ"ג הערה 30, שדוקא רבי חנינא סגן הכהנים - שהיה מהרוגי מלכות (לדעה אחת) - הדגיש את החשיבות להתפלל בשלומה של מלכות, כי אפילו גזירת המלכות היא בשליחות מלכות שמים.

(9) שיחת פורים תשמ"ג (התועדויות ח"ב ע' 1076 ואילך). וראה ער"ו י"א ניסן תשל"ז. י"ב תמוז תשמ"ג.

(10) תניא פל"א (ע"פ לשון חז"ל בסנהדרין לט, ב).

אפשרות אחת לראות את עצמי כאדם בעל כשרונות וידע - ואת הידע הזה אני מעביר הלאה, על מנת לרומם את העולם. חשוב להדגיש שכשעובדים בדרך כזו משפיעים אלוקות בעולם, אבל זה מגיע מצד מציאותי, ועל פי ההגבלות הטבעיות שלי.

האפשרות השניה היא שאף שיש בי כשרונות וידע - הרי לא אותם אני מעביר הלאה. הענין האלוקי עובר דרכי לעולם - אבל אני, יחד עם הכשרונות והידע שלי, לא תופסים מקום אלא מהווים רק צינור שדרכו עוברת השליחות.

אני לא מבטא את עצמי. המציאות שלי משמשת צינור להעברת אלוקות לעולם.

מי שמציאותו
העצמאית תופסת
מקום, אינו יכול
להוות צינור 'נקי'
לתוקף בלתי מוגבל,
ונשאר ביד עם
התוקף האישי
שלו, שהוא לאו
דוקא יכול לנצח
את העולם...

ומה ההבדל הגדול? הרי בסך הכל, בין כך ובין כך, אני משפיע לעולם עניני אלוקות...

הנפקא מינה הראשונה והמשמעותית היא הביטול שבי. האם אני מתפקד כמציאות עצמאית שפועלת להחדיר אלוקות בעולם, או שאני בטל לחלוטין לאלוקות שעוברת דרכי לעולם.

הנפקא מינה השניה והעיקרית היא, עד כמה הפעולה הזו מצליחה בעולם:

אם הפעולה מגיעה מצד המציאות שלי - הרי שיש אותי ויש את העולם, והמציאות שלי - שנמדדת על פי כללי העולם - משפיעה על העולם.

ויש בזה שני חסרונות: דבר ראשון, עצם זה שישנה מציאות של עולם שמעלים על אלוקות וצריך להילחם בו, ובנוסף, כוחותיי המוגבלים לא בהכרח שיצליחו להילחם ולהמשיך כראוי את האלוקות בעולם.

אבל אם הפעולה מגיעה מצד המציאות של אלוקות, אני הולך עם המציאות האמיתית של כל פרטי העולם - אז זה בעצם הקב"ה בכוחותיו האנסופיים פועל דרכי, ומגלה את המציאות האמיתית של ההעלם עצמו. וממילא אין ספק שהדבר יצליח, שהרי פועלים בכחות אינסופיים, ואין בכלל מציאות שמנגדת.

וזה ההבדל בעצם בין יוסף ליהודה?

בדיק. ויותר נכון, בין יוסף ליהודה שבתוך כל אחד מאיתנו.

**כְּשֶׁאֲנִי מִרְגִּישׁ
שֶׁהִרְבִּי מְדַבֵּר
דְּרָכִי - אֲנִי מְדַבֵּר
אֶת דְּבָרָיו. כְּשֶׁאֲנִי
לֹא מִרְגִּישׁ שֶׁהִרְבִּי
מְדַבֵּר, אֲנִי מְדַבֵּר
דְּבָרִים שְׁלִי - עֲדִיף
פְּשׁוּט לְשִׁתּוּק...**

יוסף היה מלך במצרים, ועם כל המעלה והתוקף האדיר שבזה, בסופו של דבר הוא היה מוגבל בתנאי העולם שמינה אותו למלך. יש חוקים, יש נימוסים, יש דברים שצריך להתחשב בהם. ובמילים אחרות: יש מציאות של עולם שתופסת מקום, יש תחתון. וכשיהודי פועל באופן כזה, הרי על אף שהוא פועל בעולם, בכל זאת ישנם דברים שבהם הוא נכנע ומתייחס לעולם.

לעומת זאת יהודה "לא סופר את העולם", מבחינתו אין כלל מציאות של עולם. כל המציאות של יהודה זה דבר בלתי נתפס בעליל. הכל אלוקות - הודאה. הוא לא מתחשב בגדרי העולם, וצועד עם התוקף האדיר שלו על אף שבגדרי העולם אין בזה הגיון.

כשיהודי פועל באופן כזה - הוא בטל לאלוקות, וצועד בעולם מתוך ביטול לאלקות - הוא צועד עם תוקף לא הגיוני. ובסופו של דבר, הוא לא מגיע להפוך את העולם, אלא שהאלוקות שגלויה בו עצמו - מתגלה גם בתוך העולם.

הרבי מסביר שדוקא יהודה הוא זה שניגש עם התוקף הכי גדול. איך זה מסתדר עם זה שיהודה ענינו הודאה וביטול? איך תוקף מסתדר עם ביטול?

אדרבה, התוקף האמיתי של יהודה צומח דוקא מתוך הביטול האדיר שלו.

כאשר אדם ניגש לעולם עם התוקף האישי שלו, הרי התוקף הזה הוא מדוד ומוגבל. הוא אחד מני רבים, ואפילו כאשר יש לו ביד כח אדיר - כמו יוסף ששולט בכל ארץ מצרים - הרי בסופו של דבר זה תוקף שנמדד לפי גדרי העולם, מוגבל בגדרים אלו, והעולם תופס מציאות מולו.

כשאדם מבטל עצמו לחלוטין מכל וכל, מניח את כל מהותו על הצד ונותן לאור האלוהי להשפיע דרכו, דוקא אז מתגלה בו תוקף כזה שבכלל לא שייך למציאותו העצמאית, מתגלה בו תוקף שלגביו העולם לא תופס מקום.

זו בעצם סיבה ותוצאה: מי שמציאותו העצמאית תופסת מקום, אינו יכול להיות צינור 'נקי' לתוקף בלתי מוגבל, ונשאר ביד עם התוקף האישי שלו, שהוא לאו דוקא יכול לנצח את העולם... אבל מי שמוריד לחלוטין את כל המציאות שלו, ונותן לאלוקות להתגלות ולפעול דרכו, יכול לגשת לעולם בתוקף בלתי מוגבל, שבכלל לא מתחשב בגדרי העולם, ולהצליח בזה.

כך שאינו זקוק לקבל מהעליון. ולכל אורך השיחה ברור, שאד"ש מצדד דוקא במעלה שבאופן הב'.

ונראה שבהתאם לזה מדגיש בשיחה (ס"ב) דוקא את העבודה באופן של "אזלת לקרתא הלך בנימוסיה", כי ע"י השימוש במנהג המקום מגלים את המעלה המיוחדת שבמקום זה דוקא (משא"כ ע"י עצם קיום התומ"צ במקום, שבזה משתווים כל המקומות, הרי אין בזה חידוש ומעלה שבמקום זה מצד עצמו).

ובהתאם לזה, גם מה שממשיך ומבאר אודות בירור צרפת, יש בזה את החידוש האמור - שלא רק שבפועל מקיימים תורה ומצוות בצרפת, אלא יותר מזה, מנצלים את "מנהג המקום" של צרפת וכך מגלים את מעלת התחתון שבה.

וכדי לבאר כיצד התהפכה צרפת (לא רק בפועל, ע"י עצם קיום התומ"צ, אלא גם) במהותה, מקדים ומבאר היחס בדורות הקודמים לצרפת - שלא רק שבפועל מצב התומ"צ בצרפת היה ירוד, אלא שכל השיטה של מדינה זו היתה מנוגדת לחלוטין לתומ"צ, ועד שהקלקול הרוחני משיטה זו נגע לכל הדורות הבאים; ועם כל זה, בדורנו ביררו אפילו קליפה קשה זו.

אלא שבשיחה נראה שמתייחס במפורש רק לשיטה כפי שהיתה בזמן אדמו"ר הזקן, ואינו מבאר כ"כ כיצד בדורנו תוקנה הקליפה שבשיטת זו (אלא רק מזכיר זאת ברמז). ויש להוסיף בזה ביאור ע"פ דברי אד"ש במקומות אחרים, כדלהלן.

ב

השיטה שבגללה סימלה צרפת את "תוקף הקליפה והדין הקשה", כמבואר בשיחה (ס"ה), היא שינוי שיטת הממשל: במקום מלוכה ע"י מלך ומלכה, כפי שהיה עד אז, לשלטון הציבור בו מודגש שאנשי המדינה חפשיים להתנהג כרצונם - שיטת הדמוקרטיה.

והנה, בנוגע לענין שיטת הממשל הרצויה ע"פ תורה, נראה שהשיטה המתאימה היא אכן שיטת המלוכה - שהרי "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרעא"א, ובנ"י נצטוו להתפלל ב"שלומה של מלכות". ולא רק כאשר מדובר במלכי ישראל,

(5) ועפ"י יובן ויומתק שבשיחה זו דוקא מדגיש את הצורך ב"אזלת לקרתא הלך בנימוסיה" בשביל לברר את המקומות בעולם - אף שבמקורות קודמים נתבאר שעבודת הבידורים נפעלת ע"י עצם קיום התומ"צ וההתעסקות בענינים הגשמיים (אכילה ושתייה וכו') שבהם נמצאים ניצוצות (ראה המצויין בשיחה בהערות 3 ו-9). ודו"ק.

(6) ברכות נח, א.

(7) אבות פ"ג מ"ב (מבואר באריכות בלקו"ש שבהערה הבאה).

כאן, שעל האדם לתת, אך לא נתינה שמדגישה את חשיבותו, אלא נתינה המדגישה את חשיבותם של המטבעות שזקוקים שיתנום לצדקה.

הת' דוד שי' מיכאלשווילי
ישיבת תות"ל המרכזית, 770 בית משיח

מהו המקום התחתון ביותר - צרפת או אמריקה?

(גליון מ"ח - פרשת וישב, צריך עיון - ד)

בגליונכם שיצא לאור לש"פ וישב, במדור צריך עיון (אות ד), הקשו על מה שמבאר אד"ש בדבר מלכות שיחת ש"פ וישב תשנ"ב שצרפת היא המקום הכי תחתון, וכאשר מבררים אותה נשלם בירור העולם כולו - שהרי בדבר מלכות כ"ח סיון תנש"א מבאר שהמקום הכי תחתון הוא "חצי כדור התחתון", אמריקה.

ונראה בפשטות, שאלו שני ענינים שונים:

מה ש"חצי כדור התחתון" הוא המקום הכי תחתון, זהו פשוט מבחינה גיאוגרפית, היינו שנמצא במקום הרחוק ביותר מארץ ישראל וממתן תורה וכו', ולכן נחשב למקום הכי תחתון בכדור הארץ. אמנם מדינת צרפת שעליה מדבר בשיחה כאן היא המקום הכי תחתון מבחינה רוחנית, היינו שהנהגת המדינה היא השוללת בתכלית לקיום תורה ומצוות וכו'. והוא פשוט.

א' מאנ"ש

בירור קליפת צרפת - שיטת הדמוקרטי

(בענין הנ"ל)

בגליון דש"פ וישב הקשו מהו המקום התחתון ביותר שהתברר בדורנו כהכנה לגאולה - צרפת (כמבואר בדבר מלכות ש"פ וישב תשנ"ב), או אמריקה - חצי כדור התחתון (כמבואר בדבר מלכות כ"ח סיון תנש"א, ובכ"מ). ואולי יש לבאר זה, בהקדמת הביאור בכללות מהלך השיחה, אודות קליפת צרפת ותיקונה בדורנו.

א

בשיחה מביא כ"ק אד"ש מה"מ שני אופנים בבירור העולם: (א) שהתחתון יתברר ע"י שמקבל השפעת הקדושה מהעליון; (ב) שמתגלית המעלה שבתחתון עצמו,

נניח שאני באמת מתחבר לאלוקות, ויוצא לפעול עם תוקף בלתי מוגבל. איך בדיוק זה פועל על העולם? למה שהעולם המוגבל ישתכנע וירצה להצטרף לתמונה?

כשצועדים עם האמת, ולא מערבים את המציאות האישית, זה פועל יותר גם בעולם בגדריו הוא - כי דבר אמיתי אין לו מנגדים. זו פשוט עובדה.

יש סיפור נוסף על ר' ראובן דונין, שהוזמן לדבר באוניברסיטה. לאחר שסיים את דבריו ניגש אליו אחד הנוכחים ואמר לו: "בהתחלה רציתי להגיד לך שהמרצה שלפניך אמר את אותם דברים בדיוק, אבל בסופו של דבר אתה פעלת על הנוכחים הרבה יותר!"

"דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, ופועלים פעולתם". דבר אמיתי מתקבל, דבר אמיתי אין לו מנגדים.

כשבחור יוצא למבצעים מתוך ביטול, מניח את המציאות שלו על הצד, הרי הוא הולך בכחו של הקב"ה הבלתי מוגבל. תוקף שלא נמדד בגדרי העולם. התוקף הזה מגלה שאין באמת מציאות של עולם

כמוכן שבסופו של דבר אמת מוחלטת, אמת לאמיתה - היא רק הרבי בעצמו. רק כשהרבי מדבר זו אמת לאמיתה, וכשאנחנו מדברים זה תמיד יהיה מעורב במציאות ובכוחות שלנו וכו'. אבל באופן יחסי, אדם יכול לבטל את מציאותו, ולהיות יותר ויותר קרוב לאמת האחת והמוחלטת, ולתת לה לעבור דרכו לעולם.

זו בדיוק הנקודה של דבר מלכות ויגש - שכשעובדים באופן של ביטול המציאות העצמית, והופכים לצינור להעברת אלוקות לעולם, יש בזה את שתי המעלות:

בחור שיוצא למבצעים, יוצא להפוך את העולם, אבל יוצא לעולם עם כחותיו הוא - אז יש אליו מנגדים, הוא מתבייש, הוא לא בטוח בפעולותיו, העולם תופס מקום ויכול להתנגד.

אבל כשבחור יוצא למבצעים מתוך ביטול, מניח את המציאות שלו על הצד, הרי הוא הולך בכחו של הקב"ה הבלתי מוגבל. זה תוקף שבכלל לא נמדד בגדרי העולם. והתוקף הזה מגלה שאין באמת מציאות של עולם שמתנגד, הוא מגלה שהעולם עצמו מקבל את כל הענינים, מוכן ורוצה את הגאולה האמיתית והשלמה.

תקיפות יהודית

בפרשתנו - 'ויגש', מסופר על פגישתם הדרמטית של יוסף ואחיו כשבמרכזה - הגשתו של יהודה ליוסף והשיח שהתקיים ביניהם.

ההפטרה - גם היא, מספרת על איחוד שעתיד להיעשות בין יהודה ליוסף, כחלק מתהליך של קיבוץ גדחי ישראל בגאולה העתידה.

בנבואה שבהפטרה, מבטיח הנביא כי דוד דוד מורע יהודה יהיה המלך הנצחי, ובעצם, בתקופה זו מובטחת עליונות ליהודה על יוסף. ובפרשה? לא כל כך ברור.

מצד אחד נראה, כי יוסף הוא השליט. משנה למלך מצרים, וזה אשר על פיו יישק כל דבר. יהודה עומד לכאורה מן הצד השני של המתרס, הצד החלש והנצרך. עליו להתחנן ולהפציר עד שיוסף יענה לבקשתו.

אך מן הצד השני נראה כי אדרבה, דווקא בגשתו ליוסף, מבטא יהודה תוקף וגבורה מופלאים. יהודה לא נרתע מלגשת אל יוסף אפילו בלא ליטול את רשותו, ומדבר איתו קשות, עד כדי כך שעליו לבקש מיוסף שלא יכעס. גישה זו של יהודה, היוותה עבורו סכנה קיומית - ביודעו איך הוא עלול להיענש על התנהגותו כלפי המשנה למלך מצרים!

אז מי בראש? יהודה או יוסף?

יהודה

ויוסף מסמלים שני סוגים של תוקף. מהם, ילמד יהודי המנסה לעבוד את ה' תחת מגבלות הגלות, ויבחר באחד משני האופנים האפשריים כיצד להתמודד עם העולם:

באופן הראשון, יהודי עובד את ה' מתוך מדידות הבריא, חוקי הטבע ואורחות החיים. הוא מקיים מצוות וממלא את רצון ה', אך על פי גדריו העולם ואפילו תחת עול ומסגרת חוקי מדינתו.

ב

וכל זה יומתק יותר ע"פ היסוד המבואר בשיחה (ס"ג ואילך) בקשר למעמד בו נמצאים כעת, מעמד שידור לוויני:

מה שהלווין מגלה את כבודו של הקב"ה, הוא אכן ע"י האדם שיצר אותו, ומכל מקום, תכונתו להעביר דברים במהירות רבה, אינה מיוחסת לאדם אלא לטבע שגילה הקב"ה בעולמו. היינו, שהלווין מגלה את כבודו של הקב"ה מצד ענינו ללא שייכות למעשה האדם.

[לחידוד יותר: גם בלווין "אין לנו רשות להשתמש" לצרכים המנוגדים להלכה, והסיבה לכך כיון שמלכתחילה נתגלה לגלות את כבודו של הקב"ה. ולפי זה יוצא, שאינו "אמצעי" עבור עניני קדושה, אלא עצם מציאותו מגלה את כבודו ית'. וכל שימוש בו שאינו לפי דרך ההלכה, הרי הוא היפך מציאותו, ורק מצד שהאדם בעל בחירה יכול להורידו ח"ו].

ג

עפ"ז ניתן לבאר דיוק מעניין בהוראה של השיחה (ס"ז): "יתכן שהדבר היחיד שחסר להבאת הגאולה אינו אלא נתינת מטבעות אחדות לצדקה"; שמדייק בלשונו ואומר שמה שחסר הוא "נתינת מטבעות אחדות לצדקה". אף שהלשון הרגיל בכגון דא הוא ש"כעת נמנה כל אחד מהנאספים כשליח לתת דולר או חילופו לצדקה", וכדומה, כאן אינו מדגיש את מעשה האדם, ה"נתינה לצדקה" (שזהו העיקר), אלא את ה"מטבעות" שיתן.

ונראה לבאר זאת בהקדים שאלה נוספת: מדוע מביא אד"ש מצוה זו, ולא מצוה אחרת - כגון לימוד תורה או אמירת פסוק ע"י ילד כעת במעמד זה?

אלא הן הן הדברים, שבשיחה זו מדגיש את ענינם של נרות חנוכה - שהעולם מצד עצמו מגלה את כבודו של הקב"ה, גם ללא התערבות והדגשת מעשה האדם. ולכן נוקט מצוה זו, ובאופן שמדגיש את החפץ מצד עצמו, ולא מעשה האדם [וגם עשיית האדם מתבטלת לחפץ - בדיוק כשם שבנרות החנוכה האדם נדרש אכן להדליקם, ומ"מ "אין לו רשות להשתמש בהם". וכך גם בצדקה באופן המבואר

(3) ועומק ביאור זה כאן מתאים להמבואר בהערה במאמר ד"ה בהעלותך הנ"ל. ע"ש היטב.

תגובות

תגובות שנתקבלו במערכת לגליונות קודמים

גילוי האלוקות שבעולם עצמו בנר חנוכה וב"סאטעלייט"

א

בשיחת נר א' דחנוכה במעמד ה"סאטעלייט" (ס"ב) מבאר אד"ש את ההבדל בין נר חנוכה לנר שבת: נר שבת עיקר ענינו הוא "נר גשמי"; משא"כ נר חנוכה שעיקר ענינו "נר רוחני". וכמדוגש בהלכה בנוגע לנר שבת, שענינו לטובת האדם - "שלא יכשל בעץ ואבן". משא"כ נר חנוכה ש"אסור להשתמש בהן" וראה הערה 26 בשיחה.

אמנם, ביחד עם זה ניתן לשים לב, שכאשר מדבר על הנר ה"גשמי" - נר שבת - מביא דוגמאות לשימוש "רוחני" בנר, כגון להסתכל בסיפור וכו'; ובנוגע לנר ה"רוחני" - נר חנוכה - מביא שישנה מעלה בכך שהנר מאיר "גם מחוץ לביתו של יהודי, ברשות הרבים", ועד שמשפיע על אומות העולם ובכל העולם.

אלא הענין הוא, שהחידוש בנר חנוכה על נר שבת אינו חידוש של "רוחניות" לגבי "גשמיות"; החידוש הוא, שהוא מבטא יחס אחר לעולם ולגשמיות העולם: בנר השבת מודגש שהעולם מצד עצמו נפרד מאלוקות, והאדם נדרש להתערב ולהפוך אותו לאלוקות. משא"כ בנר חנוכה, מודגש שהעולם מצד עצמו קשור ומחובר לאלוקות.

וזהו ההדגשה ש"אין לנו רשות להשתמש בהם" - שהכוונה בזה היא, שהתערבות האדם אינה נצרכת, כיון שענינו שהעולם מכיר באלוקות מצד ענינו הוא, ולכן פעולת ועשיית האדם רק תפריע².

ולכן בנוגע לנר שבת מקשר זאת לעשיית האדם בענינים רוחניים, שבוה מודגש שנדרשת פעולת האדם לגלות את כבודו של ה' בעולם; משא"כ בנר חנוכה שאין

(2) וראה סד"ה בהעלותך את הנרות תשכ"ט, ובהערה 58 שם, שעניני העולם מצד עצמם מוכרחים להתבטל לאלוקות, ורק שלאדם ישנה בחירה חפשית ויכול לבחור היפך טבע הבריאה.

באופן השני, היהודי עומד במעמד ומצב נפשי שלמעלה לגמרי מהגבלות העולם וגדרו. היהודי חש כי אין דבר המסוגל למנעו מעבודת ה' וקיום רצונו, ועל כן הוא מתנהג בתוקף גדול בכל דבר הנוגע ליהדותו, עד כדי יכולתו לשנות חוקים אשר אינם מתאימים לרצון הבורא.

היכולת לקיים את רצון ה' למרות ועל אף הגבלות העולם, תלויה ברמת הקשר של יהודי עם בוראו.

שני רצונות ישנם: רצון ה' ורצון העולם. כפי שאנו מוצאים בסיפור המגילה: רצונו של מרדכי היהודי הברוך, לעומת רצונו של המן הארור. על אף הניגודיות ביניהם, עורך אחשוורוש סעודה - "כרצון איש ואיש": הן בהתאם לרצון מרדכי והן בהתאם לרצון המן.

'המלך אחשוורוש' נמשל לקדוש ברוך הוא, וזו הסיבה היחידה לכך שאכן מתאפשר חיבור זה של שני ההפכים. כשכבולים בגדרי העולם, לעולם לא ייתכן חיבור כזה; אך מצד עצמותו של הקב"ה שלמעלה מהעולם, כפי שיתגלה בגאולה, ניתן לחבר את שתי הקצוות הנוגדות. להימצא בשתי הרגליים בתוך העולם - כרצונו של המן, אך לא להרגיש לרגע משועבדים לו - כרצונו של מרדכי.

יהודי עלול לפעמים לטעות ולחשוב כי אם הבורא שלח אותו לעובדו בעולם, הוא לא יכול להימצא בתוך הגבלות וגדרי העולם ובו זמנית להרגיש לא מוגבל. אך חידושו של יהודה היה, כי אין להתחשב בגדרי העולם. גם עמוק בתוך העולם המוגבל, כאשר על הפרק עומד רצון ה' - כל הגבולות נפרצים!

על פי זה מובנת מעלתו של יהודה על יוסף, הן בפרשתנו והן בהפטר. מובן גם מדוע דווקא בעקבות נחישותו של יהודה קיבלו בני ישראל, בסיוע יוסף, את "מיטב הארץ" בגשם וברוח.

כיום, רואים בבירור היאך במדינות כולם מתבטלים בזה אחר זה הגבלות הדת, ויהודים יכולים לקיים תורה ומצוות בגאון, ולהשפיע גם על האומות בכיוון זה.

העם היהודי עומד כבר מוכן להיגאל. משיח עומד להגיע. בדורנו זכינו לסיוע הן מנשיא הדור, 'יוסף שבדור', והן ממשיח שמזרע יהודה.

מה שנדרש מאיתנו הוא לגלות את ה'יהודה' שבנו, את אותו התוקף-היהודי הנצחי - לחבר את התוקף היהודי, עם העולם וגדרי. להבין, כי העולם עצמו, מסוגל כעת להכיל את ואף להוות כלי לעבודתם של ישראל.

"לעשות כרצון איש ואיש"

על הפסוק "כי כן יסד המלך . לעשות כרצון איש ואיש", המבואר בשיחה (ס"ו"ט), מביא בשיחה ב' פירושים:

(א) ע"ד הרמז - שהמלך אחשוורוש הצליח לעשות את "רצון מרדכי" ואת "רצון המן" כאחד, כיון שמדובר אודות הנהגת הקב"ה לעתיד שבכוחו לחבר הפכים, וכן אודות עבודת יהודי המחובר לקב"ה נושא ההפכים.

(ב) ע"ד הדרש - שהמלך אחשוורוש רצה לעשות את "רצון מרדכי" ואת "רצון המן" כאחד, אך לא היה בכוחו לעשות זאת ו"קנתרו הכתוב", כיון שמדובר אודות אחשוורוש כפשוטו שאין בכוחו לחבר הפכים.

ובמק"א' מוסיף בזה עוד פירוש, ע"ד הפשט - (ג) שהמלך אחשוורוש רצה לעשות את רצון כל אחד ואחד מהמסובים בסעודה בפני עצמו (ולא כמה רצונות כאחד). וממילא נשללת הבעיה של חיבור ההפכים, כי כלל לא ניסה לעשות זאת.

ואולי אפשר לומר, שזה שלפסוק ישנם שלושה פירושים (הפשט, הדרש והרמז), מלמד את היהודי הוראה מכל אחד מהם, בשלושה רבדים:

מפירוש הפשט, ש"איש ואיש" מדבר אודות המסובים בסעודה שכל אחד רצה לאכול משהו אחר, ואכן ניתן לכל אחד בנפרד כרצונו - נלמדת ההוראה למעשה בפועל, כפשוטו, שבזה לא שייכת אפילו קס"ד של חיבור שני הרצונות. כלומר, שלא שייך שיהודי יעלה בדעתו לעשות כפשוטו איזה ענין שאינו כרצון ה'.

מפירוש הדרש, ש"איש ואיש" מדבר אודות ניסיונו של אחשוורוש לעשות את רצון מרדכי והמן יחד, אך הניסיון נכשל כי אין בכוחו לחברם - נלמדת ההוראה כיצד צריך להיות רצונו של היהודי מצד עצמו, שירגיש את הרצון להתעלות מעל העולם ויחד עם זאת להתלבש בעולם. ועליו להרגיש גם את הניגוד שבין שתי הקצוות, כך שבלתי אפשרי לחברם.

(1) לקו"ש חל"ו ע' 164, ובהערות 24 ו-25.

ומפירוש הרמז, ש"איש ואיש" מדבר אודות הנהגת הקב"ה (ויהודי העובד בכח הקב"ה) שיכול לחבר את רצון מרדכי והמן יחד - נלמדת ההוראה כיצד צריך להיות רצונו של היהודי לאחר שמתחבר עם הקב"ה, שאז יכול לחבר את ב' ההפכים, כמבואר בשיחה באריכות.

הת' חנוך העניך שי' העכט
'קבוצה' - 770 בית משיח

הגאולה בעולם, או שישנם כל הגבלות הגלות?

בשיחת הדבר מלכות (ס"ב) מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שכיום נותר רק להמשיך את הגאולה בפועל ובגשמיות בעולם, ומבאר שם (בסוגריים) שאף שיתכן שיש מצב של גאולה רוחנית בזמן הגלות, מ"מ מכיוון שעדיין אין בגלוי את הגאולה בגשמיות, ונמצאים במצב ד"בנים שגלו מעל שולחן אביהם" - לכן צריכים בפועל את הגאולה בגשמיות בעולם.

וראיתי להאיר שענין זה (שהגאולה איננה עדיין בגלוי ובפועל בעולם), אינו סותר למבואר בשיחות האחרונות שהסתיימה עבודת הבירורים (דבר מלכות ש"פ וישלח תשנ"ב ס"א), וכן למה שמבאר במהלך סעיף זה (י"ב) שבדורנו נתבטלו ההגבלות שהיו בעבר (דבר שלכאורה מעיד על הגאולה בגשמיות); אלא הענין הוא, שכעת הגאולה מתחילה אצל בני ישראל ומשם מתפשטת לכלל העולם כולו.

דהנה בני ישראל להיותם נשמה בגוף גשמי בעוה"ז, הרי שהם חלק מהעולם הגשמי, ולכן, כל פעולה אצל בני" פועלת בכללות העולם.

וא"כ, זה שאצל בני" ההנהגה כעת היא למעלה ממדידות והגבלות העולם - הנהגה שהיא הכנה וחלק מהגאולה - הנה זה עצמו מוכיח שלא רק שבני ישראל הם למעלה מהעולם, אלא גם ובעיקר שהעולם עצמו השתנה ומוכן לגאולה (ע"י בני" כחלק מהעולם כנ"ל).

ועפ"ז יובן היטב מדוע דווקא עבודת בני" היא המביאה את הגאולה לעולם עצמו מצד ענינו - מכיוון שהם חלק מהעולם, וברגע שבני" עובדים למעלה ממדידה והגבלה שלהם, הרי הם פורצים את מדידות והגבלות העולם עצמו.

הת' מנחם מענדל (בר"י) שי' מרנץ
'קבוצה' - 770 בית משיח